

Arbejdsstyrken skal gøres mobil

Europæerne har svært ved at flytte derhen, hvor arbejdet eller uddannelsen er. Med et ny initiativ - kaldet Europass - vil EU gøre det lettere at tage arbejde eller studere i udlandet.

Europæiske arbejdstagere har traditionelt foretrukket at være arbejdsløse og vente på job i en egn af Europa i stedet for at flytte til et andet land hvor der er beskæftigelse og efterspørgsel efter den lediges kvalifikationer. De nordiske lande er et slående eksempel på dette. Størsteparten af befolkningen ønsker at leve, arbejde og bo de steder hvor de er opvokset.

Til at nå målet om at udvikle et fælles europæisk rum for arbejdsmarked og uddannelse er der taget et nyt initiativ, der har til formål at gøre borgerne og arbejdsstyrken mere mobil. I slutningen af 2004 blev Europass således vedtaget af Europaparlamentet og Rådet af undervisningsministre. Europass er et servicetilbud til den europæiske borger og handler om at gøre den enkeltes kvalifikationer og kompetencer letforståelige i hele Europa.

Fem dokumenter i ét

Europass omfatter fem dokumenter om kvalifikationer og kompetencer i et livslangt læringsperspektiv. Foruden et Europæisk CV, består serien af fire dokumenter, der fokuserer på sprogkundskaber (Europass Portfolio of Language), dokumentation for mobilitetsophold i udlandet (Europass Mobility), beskrivelse af kompetencer opnået i videregående uddannelse (Europass Diploma Supplement) og i erhvervsuddannelse (Europass Certificate Supplement).

Europass udgør et af tre sammenhængende instrumenter som understøtter mobilitet inden for den europæiske strategi om "Uddannelse og Erhvervsuddannelse 2010".

De to andre instrumenter er Ploteus portalen om uddannelse og arbejdsmarked i de europæiske lande og European Qualification Framework om uddannelsesniveauer til brug for merit og anerkendelse.

Ved at integrere disse transparente værktøjer i en ramme, og som er begyndt ved etablering af et nyt Nationalt Europass Center fra 1. januar 2005 i hvert europæisk land, er det hensigten at gøre det mere udbredt for den enkelte borger at være bærer af sine egne kompetencer ved jobsøgning eller optagelse i uddannelse i udlandet. EU-Kommissionen har sat det ambitiøse mål op, at der i 2010 vil være 3 mio. europæere som vil have modtaget et af de fem dokumenter i Europass til at styrke deres position på det europæiske uddannelses- og arbejdsmarked.

Cirius er udpeget til at være Nationalt Europass Center i Danmark.

Fra sommeren 2005 vil alle kunne få adgang til at hente elektroniske oplysninger om hvert af de fem dokumenter og selv kunne udfylde det europæiske CV og Europass Portfolio of Language eller hente en beskrivelse på engelsk, fransk eller tysk af en erhvervsfaglig uddannelses mål, varighed og indhold.

Skal styrke vækst

De nye europæiske initiativer har grundlag i retten for enhver europæisk borger til at leve og arbejde i enhver medlemsstat af EU som er fundamental for fremdriften i den

europæiske konkurrenceevne og beskæftigelsespolitik. Retten har også stor betydning for at fremme processen af den europæiske borgers sociale integration i EU. Fri bevægelighed mellem landene giver den enkelte et større rum til at udvikle sine kvalifikationer og kompetencer og bidrager til at føre arbejdskraften derhen hvor der er beskæftigelse i Europa. Det tillader samtidig virksomheder at rekruttere medarbejdere fra hele Europa, hvilket er en klar fordel for virksomheder med ringe uddannet arbejdskraft som efterspørger arbejdskraft med bedre kvalifikationer. Arbejdskraftens bevægelighed ses traditionelt og i lærebøgerne som en konsekvens af økonomisk stilstand i et geografisk område og økonomisk fremgang i et andet område. Ufaglærte og personer med ringe uddannelsesbaggrund flytter traditionelt til et land eller et område hvor der er jobs. For ikke så mange årtier siden, var mobiliteten i Europa domineret af en vandring fra syd til nord. Folk forlod tilbagestående områder og vandrede til områder med industriel og økonomisk fremgang. Siden da har mobiliteten skiftet karakter og undergår stadig ændringer. Komplexiteten af vandring mellem landene er samtidig øget. Der sker ikke mere en klar mobilitet i bestemte retninger i Europa.

I dag sker mobilitet mere midlertidigt, ofte i grænseområder og den er i mere udpræget grad styret af efterspørgsel på kompetencer eller kvalifikationsfaktorer end arbejdsmarkedsreguleringer som f.eks. arbejdsløshed. Som eksempel er der indikationer på øget international mobilitet inden for den voksende servicesektor og i teknologi- og IT-sektoren, hvor kompetencerne er blevet mere internationale.

Styrke integrationsproces

Bagved den politiske interesse om at fremme den internationale mobilitet er der både økonomiske bevæggrunde og ambitioner om at støtte den europæiske integrationsproces.

Men kvalifikationer og kompetencer opnået i en medlemsstat i EU anerkendes ikke automatisk i en anden medlemsstat. Mangel på anerkendelse på tværs af landene truer den europæiske borgers ret til at flytte til et andet land og beskæftige eller uddanne sig i værtslandet. Det gælder især for de erhvervsrettede kvalifikationer og faglige uddannelser.

I praksis er der mange forhold som hindrer bevægeligheden. Det drejer sig ikke kun juridiske og økonomiske barrierer eller landenes forskellige måder at indrette arbejdsmarkeder og uddannelsessystemer på, men også om mangel på information om arbejdsmarkedet og uddannelserne.

Hindringer for arbejdskraftens mobilitet mellem landene har som regel været begrundet i beskyttelse af hævdvundne aftaler nationalt og i beskyttelse af uddannelsessystemer. Nedbrydningen af barrierer på grund af forskellige måder at opnå kvalifikationer i forskellige landes systemer har været et fokusområde i mange år. Siden 1960'erne har der været bestræbelser i EU på at nedbryde hindringer for mobilitet. Opgaven har været og er fortsat svær at løse fordi udviklingen i Europa har undergået en både økonomisk og social optur, hvor kvalifikationer og kompetencer spiller en nøglerolle for den enkeltes muligheder for beskæftigelse og karriereudvikling. Når juridiske og økonomiske hindringer for international mobilitet er gældende på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet, har den europæiske

borger et stort behov for at kunne dokumentere sine kompetencer, til tider selv i sit eget land.

På uddannelsessiden handler det om at have kendskab til de kvalifikationer og kompetencer der opnås i landenes meget forskellige og til tider komplicerede uddannelsessystemer. Det er nødvendigt at have overblik over uddannelsernes mål, indhold og varighed samt hvilke slutkompetencer og hvilket professionelt ansvarsniveau der opnås i den enkelte uddannelse.

Behovet for information er stort når en EU-borger søger job eller fortsat uddannelse uden for det land hvor han eller hun har taget sin uddannelse og skal dokumentere over for en potentiel arbejdsgiver eller udenlandsk uddannelsesinstitution hvilke kompetencer han eller hun har opnået gennem sin uddannelse. På samme måde vil en arbejdsgiver der beslutter at rekruttere nyt personale internationalt have behov for at vide, hvor han finder personer med uddannelser af den rette kvalitet og med den rigtige kompetenceprofil i forhold til virksomhedens krav.

Også i forbindelse med det øgede tværnationale uddannelsessamarbejde er der behov for kendskab til andre landes uddannelser. Ofte er et detaljeret kendskab til uddannelsesindehold og curriculum en forudsætning for at der kan indgås tværnationale aftaler direkte mellem uddannelsesansvarlige og uddannelsesinstitutioner om mobilitetsophold, merit og anerkendelse.

Svend-Erik Povelsen, Cirius

Yderligere oplysninger:

1. Decision 2241/2004/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 2004 on a single framework for the transparency of qualifications and competence (Europass), OJ L 390 of 31.12.2004
2. <http://europa.eu.int/ploteus>
3. the Maastricht Communiqué på http://europa.eu.int/comm/education/news/ip/docs/Maastricht_com_en.pdf